

* * *

שאלה: אי גם נשים חייבים באמירת סליחות.

תשובה: הנה לענין תפלה מבואר בגמ' ובפוסקים דחייבות משום דרחמי ניהו, ולכאורה לפי' ה"ה סליחות, ועוד שגם הם בעי מחילה וסליחה וכפרה, על כן נראה שיש להם לומר בבית (דאולי לא הונהג שיבואו לביהכ"נ לאומרו עם הציבור משום דכל כבודה בת מלך פנימה), וביום ראשון דסליחות נהגו הרבה נשים אף לבוא לביהכ"נ לומר סליחות (וצ"ע למה באמת דייקא ביום ראשון ואילו אח"כ אין מדקדקין לומר).

אמנם אולי אצל נשים דלא שייך אצלם עון ביטול תורה, וכן לא שייך אצלם כל כך חומר איסור הרהורים רעים, וכן ליכא אצלם עון הוצו"ל וכו' על כן אינן צריכין כפרה כל כך.

* * *

שאלה: אם יש קפידא לשמוע קדיש לפני אמירת סליחות (נפק"מ למי שנתאחר קצת מהציבור אי שפי"ד לומר עמהם או ימתין לומר עם מנין שני).

תשובה: מתחלת ד' הלבוש נראה שעיקר התקנה הי' באמירת אשרי לפני הסליחות (שהוא תהלה ושבח גדול להשית"ב) ושוב ממילא צריכין לומר קדיש אחריו כמו שתמיד אומרים

קדיש אחר פסוקים, משמע שאין התקנה מצד אמירת ושמיעת קדיש עצמו, אמנם ממה שכת' הפוסקים שאם לא הי' מנין בתחלת הסליחות ואח"כ נתקבץ מנין יאמר תומי קדיש, משמע שיש קפידא באמירת קדיש לפני סליחות, והטעם נראה שדומה קצת לתפלה שתקנה חז"ל לומר קדיש לפני כל תפלה עמג"א (סי' רצ"ב סק"ב) ובשו"ע הרב שם, ובשו"ע הרב (סי' נ"ה סוס"ד) ובשו"ת דברי נחמי (סוס"י י"ט) ובעוד אחרונים [ועי' לבוש שעל כן גומרים קדיש תתקבל אחר הסליחות שדומה לתפלה שאשרי הוא כנגד פסוקד"ו והסליחות כנגד שמונ"ע ונפילת אפים אחריו כמו שאומרים נפ"א אחר שמונ"ע] וכ"מ קצת מד' הלבוש עצמו באמצע דבריו וז"ל ולכך אנו מתחילים לעולם אשרי כדי לומר קדיש אחריו וכו' ודו"ק.

* * *

שאלה: אם אומרים סליחות במקום שאין ס"ת אי אומרים נפילת אפים.

תשובה: בלבוש ובס' המנהיג (סליחות) וס' מנהגים (מהרא"ק) מבואר שלא יאמרו, והוא עפ"י המבואר (סי' קל"א) משם הרוקח (סי' שכ"ד) שאין ליפול נפ"א רק לפני ס"ת, מובא להלכה ברמ"א שם ס"ב, והנה המחבר שם בשו"ע השמיטו, ואולי מפני שבב"י סיים עלה שלדין יש תשובה, ויל"ע לפמ"ש"כ בברכ"י שם שע"פ קבלה